

MEI 2020

DE WOAKTORM

MOAKT JEHOVA SIEN KJENNICHRIKJ BEKAUNT

ARTIKJELS FA DAUT STUDIUM VOM
6. JULI – 2. AUGUST 2020

LEET 150

Sieekjt Gott, daut jie
jerat woaren

WAUT WIE SEENEN WOAREN

Wie kjennen dietlich
seenen, daut Daniel sie-
ne Profezeiunk äwa dän
“Kjennich vom Nuaden”
un dän “Kjennich vom
Sieden” sikj nu erfelt. Wua-
hää kjenn wie ons soo
secha sennen? Un wua-
rom es daut needich, daut
wie dise Profezeiunk fein
vestonen kjennen?

“De Kjennich vom Nuaden” en de Enjtiet

*“Wan daut Enj kjemt, woat de Kjennich vom Sieden jaaen
am [dän Kjennich vom Nuaden] kjriejen” (DAN. 11:40)*

KJENN wie daut weeten, waut Jehova sien Volkj boolt belä-
wen woat? Jo. Derch de biblische Profezeiungen weet wie,
waut boolt oppe Ieed passieren woat. Un eene Profezeiunk
wiest ons mau rajcht, waut eenje von de stoakjste Rejierun-
gen oppe Ieed doonen woaren. Dise Profezeiunk es en Dani-
el, Kapitel 11, un dee rät von twee Kjennichs, waut sikj
jaaenäwa sent. Daut es de Kjennich vom Nuaden un de
Kjennich vom Sieden. Daut mieeschte von dise Profezeiunk
haft sikj aul erfelt. Doawääjen kjenn wie ons secha sennen,
daut daut äwaje sikj uk noch erfellen woat.

² Waut halpt ons, de Profezeiunk en Daniel, Kapitel 11 to
vestonen? Ieeschtens mott wie em Denkj hoolen, daut dee
bloos von soone Rejierungen un Harscha rät, waut met Gott
sien Volkj to doonen haben. Oba mank aul de Menschen
oppe Welt jeft daut mau weinich, waut Jehova deenen. Wua-
rom haben dise Rejierungen dee dan opp Ziel? Wiels de So-
ton un siene gaunze Welt sent sea hinjaraun doano, deejan-
je to venichten, waut Jehova un Jesus deenen (**läs 1. Mose
3:15 un Openboarunk 11:7; 12:17**). Tweedens stemt Dani-
el siene Profezeiunk met aundre Profezeiungen en Gott sien
Wuat. Doawääjen kjenn wie dee bloos dan rajcht vestonen,
wan wie dee met aundre Bibelvarzh jaaenäwa hoolen.

1. Waut wiesen de biblische Profezeiungen ons?
2. Waut mott wie em Denkj hoolen, wan wie Daniel siene Profezeiunk studieren, soo aus 1. Mose 3:15 un Openboarunk 11:7 un 12:17 sajcht?

³ Nu woa wie Daniel 11:25-39 unjasieekjen. Wie woaren seenen, waa vonne 1870 bat aune 1991 de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden wia. Un wie woaren uk seenen, wuarom daut goode Uasoak jeft, daut wie jewesset von dise Profezeiunk nu aundasch utlajen aus ea. En dan naakjsten Artikjel woa wie dan Daniel 11:40 bat 12:1 unjasieekjen. Doa woa wie seenen, daut wie nu baeta vestonen kjenen, waut dise Varzh ons von de Tiet von de 1990ja Joaren bat dan Kjrigh von Harmagedon wiesen. Wan wie dise beid Artikjels studieren, dan woat ons daut Poat eene Help sennen “De twee Kjennichs, waut sikj jaaenawa sent, en de Enjtiet”. Oba daut ieeschte mott wie weeten, waa de beid Kjennichs sent, wua dise Profezeiunk von rat.

AUN WAUT SENT DE KJENNICHS VOM NUADEN UN VOM SIEDEN TO KJANEN?

⁴ Ieeschtemma wieren “de Kjennich vom Nuaden” un “de Kjennich vom Sieden” soone Harscha, waut em Nuaden ooda Sieden von de Israeliten rejieeden. Woo weet wie daut? Wiels de Enjel to Daniel sad: “Ekj sie jekomen die Ensecht to jawen, waut met **dien Volkj** woaren saul” (Dan. 10:14). Bat Pinjsten aune 33 n.Chr. wieren de Israeliten Gott sien Volkj. Oba von doa wieda muak Jehova daut kloa, daut nu Jesus siene true Jinja sien Volkj wieren. Doawaaen weet wie, daut daut mieeschte von de Profezeiunk en Daniel, Kapitel 11 sikj nich von de Israeliten haundet, oba von Jesus siene Nofolja (Apj. 2:1-4; Reem. 9:6-8; Gal. 6:15-16). Un met de Tiet jeef et veschiedne Harscha, waut de Kjennich vom Nuaden

3. Waut woa wie en disen un en dan naakjsten Artikjel seenen?

4. Aun woone dree Sachen sent de Kjennichs vom Nuaden un vom Sieden to kjanen?

ooda de Kjennich vom Sieden wieren. Oba dreeatlei wia bie dee awareen. Ieeschtens hauden dise Kjennichs val met Gott sien Volkj to doonen. Tweedens jinjen dee soo met Gott siene Deena om, daut et dietlich wia, daut see dan woaren Gott Jehova schljacht lieden kunnen. Un dreddens wullen dise Kjennichs emma eena dan aundren jewennen.

⁵ Een Stoot no daut Joa 100 n.Chr. kjeemen en de woare Christenvesaumlung emma mea faulsche Christen nenn. Dee lieeden faulsche Glooweslieren un hilden de Woarheit ut Gott sien Wuat unjare Dakj. Von doa aun bat ojjefta aune 1870 jeef daut dan oppe Ieed nich mea eene Grupp, ooda Organizacion, waut Gott aus siene woare Deena tald. De faulsche Christen hauden sikj soo sea vemieet aus Onkrut, un doawaaen wieren de woare Christen meist nich mea to kjanen (Mat. 13:36-43). Wuarom mott wie daut em Denkj hoolen? Waaen daut auntovestonen jeft, daut de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden kjeen Harscha ooda kjeene Rejierunk sennen kunn, waut vonne 100 n.Chr. bat aune 1870 harschen deed. En dee Tiet jeef je daut nich eene Grupp von Gott siene woare Deena oppe Ieed, wua dise Kjennichs jaaen kjamfen kunnen.* Oba nich lang no daut Joa 1870 wudd daut wada maaajlich sennen to weeten, waa de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden wieren. Wuarom kjenn wie daut sajen?

* Doawaaen saj wie nu nich mea, daut de reemische Kjeisa Aurelian (270-275 n.Chr.) een “Kjennich vom Nuaden” wia ooda daut de Kjennichin Zenobia (267-272 n.Chr.) een “Kjennich vom Sieden” wia. Wie lajen daut nu aundasch ut, aus daut Buak *Die Prophezeiung Daniels – Achte darauf!* daut en daut 13. un 14. Kapitel deit.

5. Jeef daut en de Tiet vonne 100 n.Chr. bat daut Joa 1870 eenen Kjennich vom Nuaden un eenen Kjennich vom Sieden? Laj daut ut.

De Weltmacht Enjlaunt un Stäts en biblische Profezeiungen

En de biblische Profezeiungen woaren väl veschiedne Jlikjnisen jebrukt fa dän Kjennich vom Sieden, waut de Weltmacht Enjlaunt un Stäts väastalt. Bijlikj:

de Feet von Iesa un von jebrenden Leem
(Dan. 2:41-43)

een Huarn, waut opp dän Kopp von een jreseljet Tia oppkjeem
(Dan. 7:7-8)

de säwenda Kopp von daut wille Tia
(Opb. 13:1)

daut Tia met de twee Hieena
(Opb. 13:11-15)

“de Lääjesprofeet”
(Opb. 19:20)

⁶ Vonne 1870 aun fungen Gott siene Deena aun, sikj aus eene Grupp tooptostonen. En dit Joa stalden Charles T. Russell un siene Poatna eene Grupp opp, waut toop de Schreft studieeden. Brooda Russell un siene Frind wieren de vesproakna Bootschofta, waut “dän Wajch reed moaken” sullen, ea Gott sien Kjennichrikj oppjestalt wort (Mal. 3:1). Nu wieren Gott siene woare Deena wada to kjanen! Jeef daut to jane Tiet Rejeriungen, waut väl met Gott siene Deena to doonen hauden? Well wie mol seenen.

WÄA ES DE KJENNICH VOM SIEDEN?

⁷ En daut Joa 1870 haud Enjlaunt de stoakjste Soldoten un deed äwa een jra-tret Poat von de Welt rejieren aus de aundre Lenda. Daniel säd verut, daut doa een klijena Huarn sennen wudd, waut dree aundre Hieena jewennen wudd. De klijena Huarn wia Enjlaunt un de dree aundre Hieena wieren Frankreich, Spaunien un Hollaunt (Dan. 7:7-8). Un Enjlaunt wia bat em Ieeschten Weltkjrigh uk de Kjennich vom Sieden. To deeselwe Tiet wia de Stäts daut rikjste Launt von de Welt jeworden un dee deed väl met Enjlaunt toopschaufen.

⁸ En dän Ieeschten Weltkjrigh stunden de Stäts un Enjlaunt sikj toop toom kjamfen un kjrieen groote Macht. Soo worden Enjlaunt un Stäts toop eene Weltmacht. Soo aus Daniel verutsäd, hauden dee eene stoakje un “sea groote Armee” (Dan. 11:25). Un Enjlaunt un Stäts wudden uk en de Enjtiet de Kjennich vom Sieden

6. Wanea wieren Gott siene woare Deena wada to kjanen? Laj daut ut.

7. Wää wia bat em leeschten Weltkjrigh de Kjennich vom Sieden?

8. Wää wudd en de Enjtiet de Kjennich vom Sieden sennen?

sennen.* Oba wää wudd dan de Kjennich vom Nuaden sennen?

DE KJENNICH VOM NUADEN KJEMT WADA VERENDACH

⁹ Aune 1871 kjeem de Kjennich vom Nuaden wada verendach. Daut wia een Joa nodäm aus Russell un siene Poatna äare Grupp oppjestalt hauden toom toop de Schreft studieren. En dit Joa holp Otto von Bismarck met, daut et von miere kjlandre Jääjenden een stoakjet Launt jeef, waut Dietschlaunt heet. Wilhelm I. wort de hechsta Harscha en dit niee Launt un hee stald Bismarck aun aus dän Väaschten von siene Rejierunk.[#] Dietschlaunt brocht dan miere Lenda en Afrika un en de Pazifik-Jääjant en siene Macht un proowd uk, stoakja to woaren aus Enjlaunt (**läs Daniel 11:25**). Met de Tiet haud Dietschlaunt dan meist soone groote, stoakje Armee aus Enjlaunt un brukt dee en dän Ieeschten Weltkjrigh jään siene Fiend.

¹⁰ Daniel säd uk verut, woo daut met Dietschlaunt un siene Soldoten utkomen wudd. Hee säd von dän Kjennich vom Nuaden: “Hee woat nich jewennen”. Wuarom nich? “Wääjen de Lest dee jään am jplont woat. Soogoa *dee, dee hee met sien rikjet Äten vesorcht haft*, woaren am enne Grunt brinjen” (Dan. 11:25b, NW; 11:26a). En Daniel siene Tiet kjrieejen de Huachbeamte, waut “em Kjennichshoff aunjestalt” wieren, “soon goodet Äten un Wien” aus de Kjennich (Dan. 1:5). Daut diet doano han, daut deejanje, waut de Kjen-

* See dän Kausten “De Weltmacht Enjlaunt un Stäts en biblische Profezeiungen”.

[#] Aune 1890 sad de Kjeisa Wilhelm II. Bismarck dan rauf.

9. Wanea kjeem de Kjennich vom Nuaden wada verendach, un woo erfeld Daniel 11:25 sikj?

10. Woo erfeld Daniel 11:25b bat 26 sikj?

nich vom Nuaden “met sien rikjet Äten vesorcht haft”, de Huachbeamte un de Väaschte von de Soldoten en Dietschlaunt väastalden. Ieeschtemma hauden dee fein met äaren Harscha toopjeschaufft, oba lota holpen dee met, daut dee raufjesat wort un daut et eene fresche Rejierunk jeef.* Daniel siene Profezeiunk säd uk, woo daut met dän Kjrigh utkomen wudd, waut de Kjennich vom Nuaden met dän Kjennich vom Sieden haud. Von dän Kjennich vom Nuaden sajcht daut: “Siene Armee woat sikj vestreien un väle Doodes haben” (Dan. 11:26b). Krakjt soo kjeem daut ut. De dietschlendsche Armee deed “sikj vestreien” un daut jeef “väle Doodes”. Noch kjeemol ea wieren en eenen Kjrigh soo väl Menschen jestorwen.

¹¹ Daniel 11:27-28 rät von de Tiet ver dän Ieeschten Weltkjrigh. Doa sajcht daut, daut de Kjennich vom Nuaden un dee vom Sieden “met eene beese Enstalunk eena toom aundren räden” wudden. Un doa sajcht daut uk, daut de Kjennich vom Nuaden “sea rikj” woaren wudd. Krakjt soo neem sikj daut rom. Dietschlaunt un Enjlaunt säden eena toom aundren, daut see Fräd wullen, oba aus aune 1914 de Kjrigh aunfunk, wees sikj daut ut, daut see jeloagen hauden. Un bat aune 1914 wia Dietschlaunt aul daut tweede von daut rikjste Launt oppe Welt jeworden. Dan passiede daut, wua Daniel 11:29 un daut ieeschte Poat von Varsch 30 von räd: Dietschlaunt vespäld em Kjrigh jään dän Kjennich vom Sieden.

* Dee deeden veschiednet, daut et eene fresche Rejierunk jäwen sull. Biejlik deeden dee dän Kjeisa nich mea unjastetten un säden soont von dän Kjrigh wieda, waut see hauden sult plietsch hoolen, un bemusten dän Kjeisa, daut dee met rejieren opphieed.

11. Waut deeden de beid Kjennichs, un waut wort met dee?

DE KJENNICHS KJAMFEN JÄAJEN GOTT SIEN VOLKJ

¹² Von 1914 aun deeden de beid Kjen-nichs emma dolla unjarenaunda kjamfen un uk jäajen Gott siene Deena. En dän leeschten Weltkjrigh biejlík worden Gott siene Deena, waut nich em Kjrigh kjamfen wullen, en Enjlaunt un en Dietschlaunt vefolcht. Un en de Stäts worden deejanje enjestopt, waut äwa daut Prädichtwoakj aunjestalt wieren. Daut wia krakjt soo, aus Openboarunk 11:7-10 daut verutjesajcht haud.

¹³ En de 1930ja Joaren un besonda en de Tiet von dän Tweeden Weltkjrigh deed de Kjennich vom Nuaden Gott siene Deena sea schljacht behaundlen un vefolgen. Aus de Nazis en Dietschlaunt rejieeden, säden Hitler un dän siene Poatna Gott siene Deena daut auf, äa Woakj derchtoferien. Ojje-fäa 1500 von Jehova siene Deena worden von de Jäajna dootjemoakt un miere dusent worden no de Loagasch fa Faustje-nomne jeschekjt. Daut wia en Daniel siene Profezeiunk verutjesajcht. De Kjennich vom Nuaden säd daut Prädichtwoakj auf un opp dee Wajch muak dee “daut Heilichum ... toschaund” un muak “een Enj ... von daut däachelje Opfa” (Dan. 11:30b – 31a). Un Hitler, waut äwa Dietschlaunt rejieed, vespruak mau rajcht, daut hee doa aule ombrinjen wudd, waut to Gott sien Volkj jehieeden.

EEN FRESCHA KJENNICH VOM NUADEN

¹⁴ No dän Tweeden Weltkjrigh wort de

12. Waut deeden de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden en dän leeschten Weltkjrigh?

13. Waut deed de Kjennich vom Nuaden en de 1930ja Joaren un en de Tiet von dän Tweeden Weltkjrigh?

14. Wäa wort no dän Tweeden Weltkjrigh de Kjennich vom Nuaden? Laj daut ut.

Sowjetunion de Kjennich vom Nuaden un harscht äwa väl Jäajenden, waut ea to Dietschlaunt jehieeden. Dise kommunistische Rejierunk docht krakjt soo äwa Gott siene Deena aus de strenje Nazi-Rejierunk ea. Dee wia uk spietich äwa deejanje, waut dolla no dän woaren Gott horchten aus no daut, waut de Rejierunk velangd.

¹⁵ De frescha Kjennich vom Nuaden – de Sowjetunion un äare Poatna – fungen boolt no dän Tweeden Weltkjrigh aun sea jäajen Gott siene Deena to schaufen. Dise Vefoljunkt woat en Openboarunk 12:15-17 met “een Wotastroom” vejlikjt. De Kjennich vom Nuaden säd ons Prädichtwoakj auf un deed dusende von Jehova siene Deena bemotten no Sibirien to trakjen. Von dan, aus de Enjtiet aunfunk, bat nu vefolcht dis Kjennich Gott siene Deena emma dolla, oba hee haft dee kjeenmol kunt opphoolen.*

¹⁶ **Läs Daniel 11:37-39.** Aun waut wia daut to seenen, daut de Kjennich vom Nuaden sikj nich “om de Jetta [kjemmad], dee siene Väavodasch jedeent haben”? De Sowjetunion wull de veschiedne Gloowes, ooda Jemeenten, looswoaren un doawäajen schauft see doaropp, daut de Gloowes nich mea soo väl Macht äwa de Menschen haben sullen. Doawäajen muak de Rejierunk von de Sowjetunion aune 1918 aul een Jesaz, waut daut mäajlich muak, daut se de Schoolkjinja lota lieren kunnen, daut et nich eenen Gott jeef. Woo deed dis Kjen-

* Daniel 11:34 (NW) jeft auntovestonen, daut de Kjennich vom Nuaden fa een Stoot opphieren wudd, de Christen to vefolgen. Soo wia daut biejlík no daut Joa 1991, aus daut de Sowjetunion nich mea jeef.

15. Waut deed de Kjennich vom Nuaden no dän Tweeden Weltkjrigh?

16. Woo deed de Sowjetunion daut, waut Daniel 11:37-39 sajcht?

nich vom Nuaden “eenen Aufgott fa Städa met Mieren un Jewää ieren”? Wiels de Sowjetunion mea Macht wull, jeef de Rejierunk doa sea väl Jelt ut fa een deel stoakje Soldoten un dusende Atomm-Bommen. Tolatst hauden de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden soo väl jefäadeljet Kjrichsjereetschoft, daut see wudden haben kunt dusende Millionen Menschen dootmoaken.

DE BEID KJENNICHS SCHAUFEN TOOP

¹⁷ De Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden schauften en eene Sach toop, waut dee beid wichtich wia. Dee deeden “de oppscheiselje Sach oppstalen, waut vestieren deit” (Dan. 11:31, NW). Dise “oppscheiselje Sach” stalt de Veeende Nazionen (UNO) vää.

¹⁸ Wuarom woaren de Veeende Nazionen eene “oppscheiselje Sach” jenant? Wiels dee vääjåwen, daut see oppe ganze Ieed

17. Waut es “de oppscheiselje Sach ..., waut vestieren deit”?

18. Wuarom woaren de Veeende Nazionen eene “oppscheiselje Sach” jenant?

Fråd moaken kjennen. Oba en Werkjlicheit kaun daut bloos Gott sien Kjennichrikj doonen. Un de Profezeiunk sajcht, daut de oppscheiselje Sach “vestieren deit”, wiels de Veeende Nazionen jåjen aule faulsche Gloowes gonen woaren un dee venichten. (See daut Poat “De twee Kjennichs, waut sikj jåjenåwa sent, en de Enjtiet”.)

WUAROM MOTT WIE DOA OMWEETEN?

¹⁹ Wie motten om aul dit omweeten, wiels daut een Bewies doafåa es, daut Daniel siene Profezeiunk åwa de beid Kjennichs sikj erfelt haft en de Tiet vonne 1870 bat aune 1991. Doawåajen kjenn wie ons ganz secha sennen, daut daut åwaje von dise Profezeiunk sikj uk noch erfellen woat.

²⁰ Vonne 1991 aun jeft et de Sowjetunion nich mea. Wåa es dan vondoag dån Dach de Kjennich vom Nuaden? Daut woa wie en dån nåakjsten Artikjel seenen.

19-20. (a) Wuarom mott wie om aul dit omweeten? (b) Waut woa wie en dån nåakjsten Artikjel seenen?

WAUT WURSCHT DU SAJEN?

- Waut fa dree Sachen wiesen ons, wåa de “Kjennich vom Nuaden” un de “Kjennich vom Sieden” es?
- Wåa wia von de 1870ja Joaren bat aune 1991 de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden?
- Wuarom mott wie om aul dit omweeten?

De twee Kjennichs, waut sikj jäänāwa sent, en de Enjtiet

Eenje Profezeiungen en dit Poat erfellen sikj to deeseljwe Tiet. Un dee bewiesen kloa, daut wie en de “Enjtiet” läwen (Dan. 12:4, *Friesenbibel*).

DE JOAREN SENT HIA NICH
EMMA JLIKJEN WIET UTENEEN

1870

DE KJENNICH VOM NUADEN

DIETSCHLAUNT (1871, wie weeten wada, wāa de Kjennich vom Nuaden es) →

DE KJENNICH VOM SIEDEN

ENJLAUNT (wie weeten wada, wāa de Kjennich vom Sieden es) →

NO 1870

Russell un siene Poatna sent de vesproakna Bootschofta

VONNE 1881 AUN

Zions Wacht-Turm rot de Läsa too,
de goode Norecht to prädjen

1

1

Bibelvarzh Opb. 11:7; 12:13, 17;
13:1-8, 12

Profezeiunk “Daut [wille] Tia” rejeet miere dusent Joa oppe leed. En de Enjtiet woat dän sien säwenda Kopp vewunt. Lota woat dee jeheelt un “de gaunze leedboddem” stalt sikj opp daut Tia siene Sied. De Soton brukt dit Tia, om jään de “āwaje Nokomenschoft to kjriejen”.

Bediedunk No de Sintflut komen menschelje Rejierungen opp, waut sikj jään Jehova stalen. Äwa 3000 Joa lota velist Enjlaunt vāl Krauft en dän leeschten Weltkjrich. Daut woat dan wada stoakja, wiels de Stäts Enjlaunt unjastett. Besonda en de Enjtiet brukt de Fient aule Rejierungen oppe leed toom Gott siene Deena vefolgen.

2

Bibelvarzh Dan. 11:25-45

Profezeiunk En de Enjtiet wellen de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden sikj unjarenaunda jewennen.

Bediedunk Dietschlaunt kjamft jään Enjlaunt un Stäts. Aune 1945 woaren de Sowjetunion un äare Poatna de Kjennich vom Nuaden. Vonne 1991 aun jeft et de Sowjetunion nich mea. Un met de Tiet woaren dan Russlaunt un siene Poatna de Kjennich vom Nuaden.

3

Bibelvarzh Jes. 61:1; Mal. 3:1; Luk. 4:18

Profezeiunk Jehova schekjt sienen Bootschofta toom “dän Wajch reed moaken”, ea Gott sien Rikj oppjestalt woat. Dis Bootschofta brinj’t “dee, dee lieden, ... eene goode Norecht”.

Bediedunk Von de 1870ja Joaren aun strenjen C. T. Russell un siene Poatna sikj sea aun, daut uttolajen, waut de Schref’t werklich lieet. En de 1880ja Joaren woaren dee en, daut Gott siene Deena prädjen motten, un dee jāwen opp Enjlisch soone Artikjels rut aus “Wie sieekjen 1000, waut doa prädjen” un “Toom prädjen jesault”.

1914

1917

1918

1919

ENJLAUNT UN STÄTS →

1914-1918
DE 1. WELTKJRICH

EN DÄN
1. WELTKJRICH
De säwenda Kopp
woat vewunt

VONNE 1917 AUN
De säwenda Kopp woat jeheel
daut wille Tia es wada stoakj

VONNE 1914 AUN
De Arnttiet; de Weit un daut On-
krut woaren uteneenjeedeelt

4

5

VONNE 1917 AUN
De Feet von lesa un von jebrenden Leem komen verendach

1919
De Jesaulwde woaren en de reine Christenvesaumlunk toopjebrocht

6

VONNE 1919 AUN
Daut Prädichtwoakj nemt too

1914-1918 ENJLAUNT UN DIETSCHLAUNT
De Bibelforscha woaren enjestopt

1918 STÄTS
De Breda von de Hauptoffiz
woaren enjestopt

4

Bibelvarzh Mat. 13:24-30, 36-43
Profezeiunk Een Fient seit Onkrut opp een Weitflekj. Daut Onkrut kaun dän Weit unjawaussen, bat de Arnttiet kjemt, un dan woat daut uteneenjeedeelt.
Bediedunk Vonne 1870 aun wia de Unjascheet tweschen de woare un de faulsche Christen emma dietelja to seenen. En de Enjtiet woaren de woare Christen toopjesaumelt un von de faulsche uteneenjeedeelt.

5

Bibelvarzh Dan. 2:31-33, 41-43
Profezeiunk De Feet von lesa un von jebrenden Leem sent Poat von eene Jestault, waut von veschiednet jemoakt es.
Bediedunk De Leem es een Jlikjnīs fa de Menschen, wua Enjlaunt un Stäts äwa harschen, oba waut sikj jääjen dise Rejierungen stalen. Wääjen dise Menschen kjennen dise stoakje Rejierungen nich soo vāl aunfangen.

6

Bibelvarzh Mat. 13:30; 24:14, 45; 28:19-20
Profezeiunk De “Weit” woat “em Spikja” jesaumelt un “de trua, weisa Kjnajcht” woat äwa dän Harn “sien Hushault” aunjestalt. Daut fangt aun, daut “daut Evangelium von Gott sien Rikj ... en de ganze Welt” jeprädicht woat.
Bediedunk Aune 1919 woat de trua Kjnajcht äwa Gott sien Volkj aunjestalt. Von doa aun doonen de Bibelforscha emma mea prädjen. Vondoag dän Dach prädjen Jehova siene Zeijen en mea aus 200 Lenda un moaken opp mea aus 1000 Sproken biblische Bieekja.

DE ENJTJET

DE JOAREN SENT HIA NICH
EMMA JLIKJEN WIET UTENEEN

1920

1939

1945

→ DIETSCHLAUNT →

DE SOWJETUNION
UN ÄARE POATNA →

→ ENJLAUNT UN STÄTS →

1939-1945 DE 2. WELTKJRICH

1920
De Velkjabunt woat oppjestalt

7

→ Daut Prädichtwoakj
jeit wieda

1933-1945 DIETSCHLAUNT
Mea aus 11000 Zeijen
enjestopt

1939-1945 ENJLAUNT
Meist 1600 Zeijen enjestopt

1940-1944 STÄTS
Mea aus 2500 Mol behandlen se
de Zeijen hunjsch

8

1945
De UNO woat
oppjestalt

9

1945
Mea aus 156000 Vekjindja

1945-1950ja Joaren
SOWJETUNION
Dusende Zeijen woaren
no Sibirien jeschekjt

7

Bibelvarzh Dan. 12:11; Opb. 13:11, 14-15

Profezeiunk Een Tia met twee Hieena brinjt de Menschen bat doa, "een Bilt to moaken, daut [wille] Tia to ieren". Dan jeft daut Tia met de twee Hieena "daut Bilt ... Läwen".

Bediedunk De Weltmacht Enjlaunt un Stäts seenen doano, daut et dän Velkjabunt jeft, un aundre Lenda gonen uk bie dise Organizazion bie. Vonne 1926 bat 1933 es mau rajcht de Kjennich vom Nuaden Poat von dän Velkjabunt. De Menschen jäwen dän Velkjabunt dee lea, waut Gott sien Kjennichrikj traft, krakjt soo aus see daut lota bie de Veeende Nazionen (UNO) doonen.

8

Bibelvarsch Dan. 8:23-24

Profezeiunk Een stieekopja Kjennich brinjt soo väl Vedoawen, daut de "Menschen ... eefach staunen".

Bediedunk De Weltmacht Enjlaunt un Stäts haben väl Vedoawen jebrocht. En dän Tweeden Weltkjrigh leet de Stäts biejljkj twee Atomm-Bommen mank äare Fiend oppdäwren. Dise Bommen muaken mea Schoden aus aul daut aundre Kjrichsjereetschoft, waut et ea jeef.

9

Bibelvarzh Dan. 11:31, NW; Opb. 17:3, 7-11

Profezeiunk Daut dunkelroode Tia met de tieen Hieena kjemt utem Aufgrunt rut un es de 8. Kjennich. Daut Buak Daniel nant disen Kjennich "de oppscheiselje Sach ..., waut vestieren deit".

Bediedunk En dän Tweeden Weltkjrigh kaun de Velkjabunt nuscht mea doonen. No dän Kjrigh woat de UNO oppjestalt. De Menschen jäwen de UNO dee lea, waut Gott sien Kjennichrikj traft, krakjt soo aus see daut ea bie dän Velkjabunt deeden. De UNO woat jäajen aule Gloowes gonen.

1991

RUSSLAUNT
UN SIENE POATNA →

DE GROOTE
TRIEBSAUL

HARMAGEDON

10

11

12

13

13

13

De äwaje Jesaulwde
komen nom Himmel

12

1991

Mea aus 4278000 Vekjindja

VONDOAG DÄN DACH

Mea aus 8580000 Vekjindja

2017 RUSSLAUNT

De Rejierunk stopt de Zeijen en
un nemt dee daut Betel fuat

10 11

Bibelvarzh 1. Tess. 5:3; Opb. 17:16

Profezeiunk De Velkja sajen: "Aules es ruich un secha", un "de tieen Hieena" un "daut [wille] Tia" gonen jääjen "de Hua" un venichten dee. No daut woaren de Velkja venicht.

Bediedunk De Velkja sajen, daut see en de Welt aules ruich un secha jemoakt haben. Dan venichten de Velkja, waut met de UNO toopschaufen, de faulsche Gloowes. Daut woat de Aunfank sennen von de groote Triebssaul. Dise Triebssaul woat äwa sennen, wan dän Soton siene Welt en Harmagedon venicht woat.

12

Bibelvarzh Hes. 38:11, 14-17; Mat. 24:31

Profezeiunk Gog kjemt en daut Launt von Gott siene Deena nenn. Dan saumlen de Enjel Gott "siene utjewälde" toop.

Bediedunk De Kjennich vom Nuaden un de aundre Rejierungen komen jääjen Gott sien Volkj. Äwadäm woaren dee Jesaulwde, waut noch oppe leed sent, toopjesaumelt toom em Himmel komen.

13

Bibelvarzh Hes. 38:18-23;

Dan. 2:34-35, 44-45; Opb. 6:2; NW; 16:14, 16; 17:14; 19:20

Profezeiunk Dee, waut opp "een wittet Pieet" sett, deit doaderch "volstendich jewennen", daut hee Gog un siene Soldoten venicht. "Daut [wille] Tia" woat "en dän Fiasee jeschmäten" un de groote Jestault woat fien jekjielt.

Bediedunk Jesus, de Kjennich von Gott sien Kjennichrikj, rat Gott siene Deena. Met siene 144000 Metharscha un met de Enjel toop woat hee aule Velkja venichten, waut jääjen Gott siene Deena komen. Daut woat daut Enj sennen von dän Soton siene Welt.

LEET 96

Gott sien Buak es een
wheetvolla Schauz

WAUT WIE SEENEN WOAREN

Wäa es vondoag dän Dach
“de Kjennich vom Nuaden”
un woo woat dän sien Enj
komen? Wan wie daut
weeten, dan kaun ons daut
em Gloowen stoakjen un
halpen, daut wie fa de
schwoare Tiet reed sent,
waut boolt komen woat.

Wäa es vondoag dän Dach “de Kjennich vom Nuaden”?

“Sien Enj [woat] komen un kjeena woat am halpen”

(DAN. 11:45)

NOCH kjeenmol ea haud wie soo väl Bewies aus nu, daut wie gaunz aum Enj von de latste Tiet läwen. Jehova un Jesus Christus woaren boolt aule Rejierungen oppriemen, waut jääjen daut Kjennichrikj sent. Oba ea daut bat doa es, woaren de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden nich opphieren, unjarenaunda to kjamfen un uk jääjen Gott siene Deena.

² En disen Artikjel woa wie ons de Profezeiunk ut Daniel 11:40 bat 12:1 unjastonen. Wie woaren seenen, wäa nu de Kjennich vom Nuaden es un wuarom wie nich brucken Angst haben fa de schwoare Tiet, waut noch kjemt.

EEN FRESCHA KJENNICH VOM NUADEN

³ Vonne 1991 aun jeef et de Sowjetunion nich mea un fa een Stoot hauden Gott siene Deena doa mea Frieheit. Doawääjen sajcht daut en Daniel, daut dee “een bät Help” kjrieejen (Dan. 11:34, NW). Dee kunnen gaunz frie prädjen un boolt jeef daut en de Lenda, waut ea to de Sowjetunion jehieeden, een poa hundatdusent Vekjindja. Oba een poa Joa lota worden dan Russlaunt un siene Poatna de frescha Kjennich vom Nuaden. En dän väajen Artikjel hab wie jeseenen, daut soone Rejierungen, waut de Kjennich vom Nuaden ooda de Kjennich vom Sieden sent, emma dreetlei doonen. Ieeschtens haben dee väl met Gott sien Volkj to doonen un tweedens bewiesen dee daut met äare Woakjen, daut see Jehova un dän sien Volkj schljacht lieden kjennen, un dred-

1-2. Waut woa wie ons en disen Artikjel unjastonen?

3-4. Wäa es de frescha Kjennich vom Nuaden? Laj daut ut.

dens wellen dise Kjennichs emma eena dän aundren jewennen.

⁴ Woo weet wie, daut vondoag dän Dach Russlaunt un siene Poatna de Kjennich vom Nuaden sent? Ieeschtens haben dee väl met Gott sien Volkj to doonen, wiels dee ons Prädichtwoakj veboden haben un uk aule Breeda un Sestren doa vefolgen. Tweedens bewiesen dee doaderch, daut see Jehova un dän sien Volkj schljacht lieden kjennen. Un dreddens wellen dee emma dän Kjennich vom Sieden jewennen, waut de Weltmacht Enjlaunt un Stäts es. Well wie nu mol eenjet seenen, waut Russlaunt un siene Poatna jedonen haben un woo daut bewiest, daut dee de Kjennich vom Nuaden sent.

DE KJENNICH VOM NUADEN UN VOM SIEDEN KJAMFEN WIEDA UNJARENAUNDA

⁵ **Läs Daniel 11:40-43.** Dise Varzh haundlen sikj von de Enjtiet. Doa rät daut doavon, daut de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden sikj unjarenaunda toosaten wudden. Soo aus Daniel verutsäd, wudd de Kjennich vom Sieden en de Enjtiet “jääjen ... [dän Kjennich vom Nuaden] kjriejen”, ooda kjamfen (Dan. 11:40).

⁶ De Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden kjamfen unjarenaunda, wääjen dee beid daut stoakjste sennen wellen. No dän Tweeden Weltkjrlich biejljk hauden de Sowjetunion un äare Poatna een grootet Poat von Europa en äare Macht. Doawääjen stald de Kjennich vom Sieden met aundre Lenda toop eene Organizacion opp, waut NATO heet, soo daut äare Soldoten sikj wudden toopstonen jää-

5. Von woone Tiet rät Daniel 11:40-43, un waut passieet doa?

6. Aun waut es daut to seenen, daut de beid Kjennichs emma unjarenaunda kjamfen?

jen dän Kjennich vom Nuaden. Un de beid Kjennichs brucken uk wieda väl Jelt, wääjen beid de stoakjste Soldoten un daut baste Kjrlichjereetschoft haben wellen. Un wan daut en Afrika, Asien un Latien-Amerika Kjrlich jeef, dan stunt de Kjennich vom Nuaden deejanje bie, waut jääjen dän Kjennich vom Sieden wieren, un de Kjennich vom Sieden dee, waut jääjen dän Kjennich vom Nuaden wieren. En de latste Joaren haben Russlaunt un siene Poatna väl Macht jekjrääjen un brucken dee aulawääjen oppe Welt. Un beid Kjennichs brucken mau rajcht Komputasch, om sikj unjarenaunda tootosaten. Dee schmietten sikj omzajcht vää, daut dee jefäadelje Komputa-Programs brucken, daut de aundra väl Jelt vespält un daut dän siene Rejierunk Schooden kjricht. Daniel säd uk verut, daut de Kjennich vom Nuaden wieda jääjen Gott siene Deena gonen wudd (Dan. 11:41).

DE KJENNICH VOM NUADEN KJEMT “EN DAUT STRAUME LAUNT NENN”

⁷ Daniel 11:41 sajcht, daut de Kjennich vom Nuaden “en daut straume Launt” nenkomen wudd. Waut fa een Launt es daut? En de Bibeltiet tald Israel aus “schmocka aus aundre Lenda” (Hes. 20:6). Dit Launt tieekjend ut, wääjen de Menschen doa Jehova deenden. Von Pinjsten 33 n. Chr. aun es dit “Launt” nich werkjlich eene Städ oppe leed, wääjen Gott siene Deena sent je aulawääjen oppe Welt. Vondoag dän Dach es “daut straume Launt” daut jeistelje Paradies, wua wie Jehova biejljk en de Toopkomes un em Prädichtdeenst deenen.

⁸ En de Enjtiet kjeem de Kjennich vom Nuaden emma wada “en daut straume

7. Waut es “daut straume Launt”?

8. Woo kjeem de Kjennich vom Nuaden “en daut straume Launt nenn”?

Launt nenn". Woo deed dee daut? Aus bie-
jlikj en de Nazi-Tiet Dietschlaunt de Kjen-
nich vom Nuaden wia, worden Gott siene
Deena doa vefolcht un dootjemoakt, be-
sonda en de Tiet von dän Tweeden Welt-
kjrlich. No dän Tweeden Weltkjrlich wort
dan de Sowjetunion de Kjennich vom Nua-
den un kjeem en "daut straume Launt
nenn", aus dee Gott siene Deena vefoljd un
dee bemust, wiet fuattotrakjen.

⁹ Nu sent Russlaunt un siene Poatna de
Kjennich vom Nuaden. Woo kjeemen dee
en de latste Joaren "en daut straume
Launt nenn"? Aune 2017 deeden dee ons
Woakj vebeeden un stopten eenje Breeda
un Sestren en. Dee deeden uk onse Biee-
kja vebeeden un uk de *Neue-Welt-Überset-
zung*. Un dee neemen ons doa daut Bet-
tel fuat un uk eenje Vesaumlungshiesa un
Kongresshiesa. Wäajen aul daut säd de
Väästaunt von Jehova siene Zeijen dan
aune 2018, daut Russlaunt un siene Poat-
na de Kjennich vom Nuaden wieren. Je-
hova siene Zeijen woaren eenjemol sea
vefolcht. Oba nich mol dan schaufen dee
jäajen de Rejierunk ooda proowen, eene
fresche Rejierunk optostalen. Enne Städ
daut jehorchen dee de Schreft un bäden fa
"aule dee huach aunjestalt sent", besonda
wan de Rejierungen entscheiden, aus eena
Gott frie deenen kaun ooda nich (1. Tim.
2:1-2).

WOAT DE KJENNICH VOM NUADEN DÄN KJENNICH VOM SIEDEN JEWENNEN?

¹⁰ De Profezeiunk en Daniel 11:40-45 rät
mieschtens von daut, waut de Kjennich
vom Nuaden deit. Bediet daut dan, daut

9. Woo kjeemen Russlaunt un siene Poatna en de
latste Joaren "en daut straume Launt nenn"?

10. Woat de Kjennich vom Nuaden dän Kjennich
vom Sieden jewennen? Laj daut ut.

dee dän Kjennich vom Sieden jewennen
woat? Nä. De Kjennich vom Sieden woat
noch emma "läwendich" sennen, wan Je-
hova un Jesus em Kjrlich von Harmage-
don aule menschelje Rejierungen venich-
ten (Opb. 19:20). Woo weet wie daut?
Daut woa wie seenen, wan wie aundre Pro-
fezeiungen en Daniel un en de Openboa-
runk unjasieekjen.

¹¹ **Läs Daniel 2:43-45.** De Profeet Dani-
el rät von eene groote Jestault. De ve-
schiedne Poat von dee stalen veschiedne
Rejierungen vää, waut väl met Gott sien
Volkj to doonen haben. De Feet un Teeen
von de Jestault sent von Iesa un von je-
brenden Leem jemoakt un stalen de latste
von dise Rejierungen vää. Daut es de Welt-
macht Enjlaunt un Stäts. Dise Profezeiunk
jeft auntovestonen, daut dise Weltmacht
noch rejieren woat, wan Gott sien Kjen-
nichrikj met aule menschelje Rejierungen
een Enj moaken woat.

¹² De Apostel Johanes räd uk von ve-
schiedne Weltmachten, waut väl met Gott
siene Deena to doonen hauden. Hee ve-
jlikjt dee en siene Profezeiunk met een wil-
let Tia, waut säwen Kjap haft. De säwenda
Kopp von daut wille Tia stalt de Weltmacht
Enjlaunt un Stäts vää. Un daut es opp-
faulent, daut de Schreft nich sajcht, daut
dit wille Tia lota noch mea Kjap kjrieen
woat. De säwenda Kopp woat noch rejie-
ren, wan Christus met siene himlische Ar-
mee toop komen woat, om dän met daut
äwaje Tia toop to venichten (Opb. 13:1-2;
17:13-14).*

* Em *Wachtturm* vom 15. Juni 2012, S. 7-19 jeit noch mea
notoläsen äwa Daniel 2:36-45 un Openboarunk 13:1-2.

11. Waut jeft Daniel 2:43-45 auntovestonen? (See
daut Bilt oppe väaschte Sied.)

12. Waut stalt de säwenda Kopp von daut wille Tia
vää, un wuorum es daut oppfaulent?

En dän Kjrigh von Harmagedon
woat Jesus Christus toop
met siene himlische Armee
dän Soton siene schljachte
Welt venichten un Gott
siene Deena raden

(See Varsch 17)

WAUT WOAT DE KJENNICH VOM NUADEN BOOLT DOONEN?

¹³ Hesekeel schreef eene Profezeiunk opp, waut ons wiest, woo daut woomääjlich sennen woat, ea de Kjennich vom Nuaden un de Kjennich vom Sieden venicht woaren. Daut späat sikj soo, daut Hesekeel 38:10-23 un Daniel 2:43-45 un 11:44 bat 12:1 un Openboarunk 16:13-16, 21 von dautselwje räden. Well wie mol seenen, waut no dise Varzh no aules passieren saul.

¹⁴ Nodäm daut de groote Trieb Saul aunjefongen haft, woaren de Velkja, ooda “Kjennichs opp de leed”, sikj toopstonen (Opb. 16:13-14; 19:19). De Schreft nant dise Velkja “Gog ... en daut Launt Magog” (Hes. 38:2). Dee woaren toop jään Gott siene Deena kjamfen un vesieekjen, dee uttoroden. Wuarom woaren dee daut doonen? En eene Profezeiunk äwa dise Tiet säd de Apostel Johanes, daut opp Gott siene Fiend sea groote Hoagelbie-

13-14. Wäa es “Gog ... en daut Launt Magog”, un waut brinjt dän woomääjlich bat doa, jään Gott siene Deena to komen?

ta raufkomen wudden. Woomääjlich sent dise Hoagelbieta een Jlikjnis fa de strenje Jerechtsbootschoft, waut Gott siene Deena bekauntmoaken woaren. Veleicht woat Gog von Magog sikj wäajen dise Jerechtsbootschoft eenich, daut dee jään Gott siene Deena komen well un dee aula venichten (Opb. 16:21).

¹⁵ Woomääjlich rät daut en **Daniel 11:44-45** uk von dise strenje Jerechtsbootschoft un von de Tiet, wua Gott siene Fiend toom latste Mol jään siene Deena komen woaren (**läs**). Daniel sajcht je, daut “Norecht vom Oosten un Nuaden” komen woat, waut dän Kjennich vom Nuaden soo väl toosat, daut dee “schraklich omhäa gonen” woat. De Kjennich vom Nuaden woat dan wellen “väle Doodes veusoaken”, woomääjlich mank Jehova siene Deena.* Daut es goot määjlich, daut

* En dän *Wachtturm* vom 15. Mei 2015, S. 29-30 jeit noch mea doaräwa notoläsen.

15-16. (a) Von waut rät daut en Daniel 11:44-45 woomääjlich? (b) Woo woat daut met dän Kjennich vom Nuaden un met de aundre Velkja utkomen, waut uk to Gog von Magog jehieren?

Daniel hia von dee Tiet rät, wua Gott siene Fiend siene Deena gaunz utroden wellen.

¹⁶ Wan de Kjennich vom Nuaden met de aundre Rejierungen toop jäjjen Gott siene Deena kjemt, dan woat de aulmajchtja Gott sea doll woaren un de Kjrlich von Harmagedon woat aunftangen (Opb. 16:14, 16). Dan woat de Kjennich vom Nuaden toop met de aundre Velkja, waut uk to Gog von Magog jehieren, venicht woaren “un kjeena woat am halpen” (Dan. 11:45).

¹⁷ Fuaz de näakjsta Varsch en daut Buak Daniel sajcht ons noch mea doaräwa, woo de Kjennich vom Nuaden un de aundre Rejierungen woaren venicht woaren un woo wie woaren jerat woaren (**läs Daniel 12:1**). Waut bediet dis Varsch? Michael es een aundra Nomen fa onsen Kjennich Jesus Christus, waut aul harscht. Sien Kjennichrikj wort aune 1914 em Himmel oppjstalt un von doa aun es hee “de groota Schutzengel, dee äwa ... [Gott sien] Volkj steit”. Boott woat hee “sikj bewiesen”, wan hee siene Fiend en dän Kjrlich von Harmagedon venichten woat. Met disen Kjrlich woat de “Noot ... aus noch nienich ea”, wua Daniel von rät, to Enj gonen. Un en de Open-

17. Wäa es “Michael, de groota Schutzengel”, wua Daniel 12:1 von rät, un waut deit dee aules?

boarunk nand Johanes dise Tiet de “groota Tribsaul” (Opb. 6:2; 7:14, *Reimerbibel*).

WOAT DIEN NOMEN “EM BUAK JEFUNGEN” WOAREN?

¹⁸ Wie brucken nich Angst haben, wiels Daniel un Johanes beid doavon räden, daut Jehova un Jesus äare Deena en de groota Tribsaul raden woaren. Daniel sajcht je, daut soone äwaläwen woaren, dee äa “Nomen em Buak jefungen woat” (Dan. 12:1). Waut mott eena doonen, daut eenem sien Nomen doa nenkjemt? Eena mott bewiesen, daut eena aun Jesus jleeft, waut Gott sien Laum es (Joh. 1:29). Un eena mott sikj Gott hanjäwen un sikj deepen loten (1. Pet. 3:21). Un eena mott uk Gott sien Kjennichrikj doaderch unjasteten, daut eena aundre halpt, Jehova kjanen to lieren.

¹⁹ Wie motten **nu** doaropp schaufen, daut wie noch dolla opp Jehova vetruen un opp siene Organizacion. Un wie motten Gott sien Kjennichrikj **nu aul** unjasteten. Wan wie daut doonen, dan woa wie jerat woaren, wan Gott sien Kjennichrikj dän Kjennich vom Nuaden un dän Kjennich vom Sieden venichten woat.

18. Wuarom bruck wie nich Angst haben?

19. Waut sell wie nu doonen, un wuarom?

WAUT WURSCHT DU SAJEN?

■ Wäa es vondoag dän Dach “de Kjennich vom Nuaden”?

■ Woo es de Kjennich vom Nuaden “en daut straume Launt” nenjekomen?

■ Waut woat met dän Kjennich vom Nuaden un met dän Kjennich vom Sieden woaren?

JELINDICHKJEIT

Wuarom es daut goot,
wan wie dee haben?

LEEW
FREID
FRÄD
JEDULT
FRINTLICHKJEIT
GOOTJESONNEN SENNEN
GLOOWEN
JELINDICHKJEIT
SELFSTBEHARSCHUNK

Sara* sajcht: *“Ekj sie bleed un woag mie nich vâl. Doawäjjen es mie daut ommaklich, met soone toop to sennen, waut sea jlikjtoosent un emma väasajjen wellen. Oba mie jeit daut scheen, wan ekj met saunftmootje un deemootje Menschen toop sie. Ekj kaun met dee äwa aules räden, soogoa äwa miene Jefeelen un Trubbels. Daut sent miene baste Frind.”*

Daut, waut Sara sajcht, wiest, daut wie leichta Frind finjen, wan wie saunftmootich sent. Jehova leicht daut uk. Sien Wuat sajcht je, daut wie sellen jelind, ooda “saunftmootich ... sennen” (Kol. 3:12).# Waut es Jelindichkeit? Aun waut wia daut to sennen, daut Jesus jelind wia? Un wuarom sent wie schaftja, wan wie jelind sent?

WAUT ES JELINDICHKJEIT?

Een Mensch, waut jelind es, es frädlich. Soona behandelt andre leeftolich un frintlich un blift ruich un kaun sikj beoabeiden, wan am waut oajat.

Daut griechische Wuat, waut en de Schreft fa “Jelindichkeit” jebrukt wort, wort uk jebrukt fa wille Pieed, waut se tom jemoakt hauden. Wan eena een Pieet tom moakt, blift daut doawäjjen stoakj. Krakjt soo es daut bie eenen jelinden Mensch. Dee es nich schwak, oba soo stoakj, daut dee sikj beoabeiden un met andre Fräd hoolen kaun.

Veleicht denkt eena soo: “Ekj sie eefach nich jelind.” Wiels wie en eene Welt läwen, wua vâle ojjeuldich sent un leicht doll woaren, es daut goanich

* Eenje Nomes hab wie hia jeendat.

En *De Plautdietsche Bibel* woat “jelind” uk äwasat met “saunftmootich, leeftolich, frintlich, truhoatich ooda gootmeent”.

soo leicht, jelind to sennen (Reem. 7:19). Oba Jehova sien heilja Jeist woat ons halpen, daut wie nich oppjäwen (Gal. 5:22-23). Wuarom loont sikj daut, jelind to sennen?

Dan woaren andre jieren met ons toop sennen. Krakjt soo aus Sara jeit ons daut uk scheen, met soone toop to sennen, waut jelind sent. Kjeen aundra Mensch wia soo leeftolich un jelind aus Jesus (2. Kor. 10:1). Mau rajcht Kjinja, waut am noch nich sea goot kjanden, kjeemen wellich no am (Mar. 10:13-16).

Wan wie jelind sent, dan es daut fa ons un uk fa andre goot. Wie woaren dan nich soo leicht mootloos ooda doll (Spr. 16:32). Un wie derwen ons uk nich schuldich feelen, wiels wie waut jesajcht haben, waut andre velazt haft, biejljk wäm, waut wie

väl rääkjenen. Un wan wie jelind sent, dan motten aundre nich doarunja lieden, daut wie ons nich beoabeiden kjennen.

DAUT BASTE BIESPEL FA JELINDICHKJEIT

Jesus haud groote Veautwuatunk un wia sea drock, un doch wia hee emma jelind. Aus hee oppe leed wia, fäld een deel Menschen daut aun Moot, wäajen dee daut schwoa hauden un doljedrekjt wieren. Secha jeef dee daut väl Troost, aus Jesus to an säd: “Komt aula no mie, ... wiels ekj sie saunftmootich un von Hoaten deemootich”! (Mat. 11:28-29).

Waut kaun ons halpen, soo jelind to sennen aus Jesus? Wan wie Gott sien Wuat studieren, dan see wie, woo Jesus met de Menschen omjinkj un waut hee deed, wan doa Schwierichkjeiten oppkjeemen. Un wan wie en eene schwoare Loag sent, dan kjenn wie proowen am notodoonen (1. Pet. 2:21). Well wie mol dreetlei seenen, waut Jesus holp, jelind to sennen.

Jesus wia werkjlich deemootich. Jesus säd, daut hee “saunftmootich un von Hoaten deemootich” wia (Mat. 11:29). De Schreft wiest, daut dise beid leejenschoften toopjehieren, wäajen de Deemoot ons halpt, saunftmootich, ooda jelind, to sennen (Efs. 4:1-3, NW). Woo schauft daut?

Een deemootja Mensch woat sikj selfst nich fa too wichtich talen un uk nich too empfindlich sennen. Waut deed Jesus biejljk, aus se säden, daut hee een “Fräta un Drinkja” wia? Hee bewees derch sien Vehoolen, daut et nich soo wia, un säd leeftolich: “De Weisheit [rajchtfoadicht] sikj derch daut waut see deit” (Mat. 11:19).

Wudd daut nich goot sennen, jelind to sennen, wan doa wäa onbedocht waut säd äwa diene Raus, dien Launt ooda Volkj ooda äwa Mana ooda Frues? Peter es een Eltesta en Sied-Afrika un sajcht: “Wan doa wäa waut sajcht, waut mie baudat, dan äwalaj ekj emma: ‘Waut wudd Jesus en miene Städ doonen?’” Peter sajcht uk noch: “Ekj hab jeliheet, mie selfst nich too wichtich to talen.”

Jesus hilt em Denkj, daut de Menschen onvolkomen wieren. Siene Jinja wullen daut rajchte doonen, oba wäajen dee onvolkomen wieren, jlekjt dee daut nich emma. En de latste Nacht ver Jesus sienen Doot stunden biejljk Petrus, Jakobus un Johannes am nich soo bie, aus daut wudd jefält haben. Oba Jesus docht doaraun: “De Jeist es wellich, oba daut Fleesch es schwak” (Mat. 26:40-41). Daut holp am, daut hee nich vedrislich wort äwa de Apostel.

Mandy es eene Sesta, waut ieeschtemma leicht äwa aundre grunzt. Oba nu strenjt see sikj sea aun, soo jelind to sennen aus Jesus. See sajcht: “Ekj proow doaraun to denkj, daut aule onvolkomen sent, un bie aundre no de goode Sieden to kijken, soo aus Jehova daut deit.” Wudd die daut leichta sennen, leeftolich met aundre omtogonen, wan du soo aus Jesus doaraun dochst, daut dee onvolkomen sent?

Jesus vetrud opp Gott. Aus hee oppe leed wia, wort hee sea schlaicht behandelt. De Menschen dochten orrajcht äwa am un deeden am veachten un sea toosaten. Oba hee bleef en aules jelind un “jeef Gott daut aun Haunt, dee doa rajcht rechten woat” (1. Pet. 2:23). Jesus wist, daut sien himlische Voda am halpen wudd un daut dee to rajchte Tiet deejanje strofen wudd, waut am orrajcht behandelt hauden.

Wan ons wäa orrajcht behandelt un wie doll woaren, dan kaun leicht aules noch oaja woaren. Doawäajen sajcht de Schreft: “Een Mensch, dee en Wutt haundet, deit nich waut ver Gott rajcht es” (Jak. 1:20) Veleicht hab wie goode Uasoak ons to oajren. Oba wäajen wie onvolkomen sent, mott wie oppausen, daut wie nich ut Wutt waut orrajchtet doonen.

Eene Sesta en Dietschlaunt, waut Cathy heet, docht emma: “Wan ekj nich fa mie selfst stried, dan woat kjeena.” Oba aus see daut lied, dolla opp Jehova to vetruen, endad see äa denkj. See sajcht: “Nu mott ekj mie nich emma fa de aundre wäaren. Ekj kaun jelind sennen, wiels ekj weet, daut Jehova tolatst aules fiksen woat.” Un wan wie mol orrajcht

Woo kaun Jelindichkjet ons
en schwoare Tieden halpen?

behandelt woaren, dan woa wie uk leichta kjennen jelind bliweden, wan wie soo aus Jesus opp Gott vetruen.

SCHAFTICH “SENT DEE, DEE SAUNFTMOOTICH SENT”

Jesus muak dietlich, daut jelind sennen schaftich muak. Hee säd je: “Seelich [ooda schaftich] sent dee, dee saunftmootich sent” (Mat. 5:5). See wie mol, woo jelind sennen ons halpen kaun.

Eena haft eenen bätren Ehestaunt. Robert, een Brooda von Australien, sajcht: “Ekj säd aul foaken waut to miene Fru, waut ar weedeed. Ekj meend daut nich soo schlemm, oba wan eena ut Wutt waut jesajcht haft, dan kaun eena daut nich wada trigmoaken. Lota deed mie daut emma sea leet, daut ekj ar soo beleidicht haud.”

“Wie loten ons aula veschiednet to schulden komen” un wan wie onbedocht räden, dan kaun daut Trubbel em Ehestaunt jäwen (Jak. 3:2). Oba wan wie jelind sent, dan woa wie ruich bliweden un lieren onse Tung to kontrollen (Spr. 17:27).

Robert strenjd sikj sea aun, ruich to bliweden un sikj to beoabeiden. Woo kjeem daut ut? Hee sajcht: “Wan ekj un miene Fru nu nich deeseljwe Meenunk haben, dan strenj ekj mie sea aun, dee goot tooto-

horchen, jelind to räden un nich doll to woaren. Nu jeit ons daut en onsen Ehestaunt väl bäta.”

Eena woat met aundre bäta foadich. Soone, waut leicht beleidicht sent, haben jeeenlich nich väl Frind. Oba wan wie jelind, ooda frintlich sent, dan bliew wie dolla “met eenaunda vebungen” (Efs. 4:2-3). Cathy, von dee wie aul ea räden, sajcht: “Wan ekj jelind sie, dan jeit mie daut scheena, met aundre toop to sennen, soogoa met soone, wua eena nich soo leicht met foadich woat.”

Eena haft ennalich Fräd. De Schreft wiest, daut “de Weisheit von bowen” jelind un frädlich es (Jak. 3:13, 17). Een Mensch, waut jelind es, haft “een frädeljet Hoat” (Spr. 14:30). Martin haft sikj sea aunjestrenjt jelind to woaren. Hee sajcht: “Nu bliew ekj nich emma opp mien Stekj un ekj sie schaftja un hab ennalich mea Fräd.”

Eena mott sikj opp iernst aunstrenjen toom jelind woaren. Een Brooda sajcht: “Daut passieet mie vondoag dän Dach noch mol, daut ekj ennalich gaunz oppem rooden sie.” Oba Jehova well haben, daut wie jelind sent, un hee woat ons doobie halpen (Jes. 41:10; 1. Tim. 6:11). Hee woat ons unjastetten, daut wie daut lieren, un hee woat ons “stoakjen” (1. Pet. 5:10). Un met de Tiet woa wie kjennen dän Apostel Paulus nodoonen, waut soo jelind un frintlich wia “aus Christus” (2. Kor. 10:1).

LEET 5

Gott siene Woakjen
sent wundaboa

WAUT WIE SEENEN WOAREN

Dis Artikjel woat ons halpen, daut wie Jehova noch mea rääkjen un uk dree-atlei, waut hee ons jejëft haft. Un dee woat ons uk halpen, met soone to räden, waut beduaren, aus daut verheipts eenen Gott jeft.

Sent wie dankboa fa daut, waut Gott ons jejëft haft?

*“De Wundawoakjen, dee du, mien HAR un Gott,
jedonen hast, sent väl, un soo uk diene Jedanken,
dee du aun ons bewiesen deist” (PSA. 40:6)*

JEHOVA GOTT es sea friejäwrich. Hee haft ons sea väl goodet jejëft, biejlík dán schmocken Ieedbaul, wua wie bowen wonen, un ons butajeweeneljet Vestaunt un sien Wuat, waut sea väl wieet es. Wäjén Jehova ons dise dree Sachen jejëft haft, kjenn wie wua wonen un wie kjennen uk denkjén un räden un de Auntwuaten finjen fa de wichtichste Froagen, waut et jeft (**läs Psalm 40:6**).

² En disen Artikjel woa wie een bät von dise dree Sachen räden. Wan wie ons met dee aufjäwen, dan woa wie onsen leeftoljen Schepfa Jehova noch dankboara sennen un wie woaren am wellen schaftich moaken (Opb. 4:11). Un wie woaren uk soone bäta halpen kjennen, waut aun de faulsche Lia von de Ewoluzion jleewen.

DE WUNDASCHEENA IEEDBAUL

³ Wan wie ons unjastonen, woo Gott dán Ieedbaul jemoakt haft, dan woa wie en, woo väl Weisheit hee haft (Reem. 1:20; Heb. 3:4). Daut jeft uk noch aundre Planeeten, waut romme Sonn dreien, aus bloos de Ieed. Oba de Ieedbaul es sea besonda, wäjén bloos doa es aules soo enjerecht, daut doa Menschen läwen kjennen.

⁴ En jewesse Stekjen es de Ieedbaul soo aus een Schepp opp een grootet Mää. Oba waut es bie onsen Ieedbaul aundasch aus bie een Schepp, waut Menschen jemoakt haben? Na, woo lang wudden biejlík de Menschen en een Schepp läwen bliewen, wan dee nich von buten Äten ooda Wota ooda Loft kjrieen wudden, un wan dee nich mol wisten, wua see

1-2. Waut haft Jehova ons no Psalm 40:6 no jejëft, un wuarom woa wie nu von dise Sachen räden?

3. Wuarom es de leedbaul soo besonda?

4. En waut fa Stekjen es de leedbaul bäta enjerecht aus een Schepp?

Woo kjemt ons daut Wota togood, waut Jehova ons jeft?

DAUT JEFT FRUCHT, JREENS UN BLOOMEN

De Rääjen lat de Plaunten
waussen, daut wie äten kjennen.
De mieschte Plaunten haben
uk schmocke Bloomen

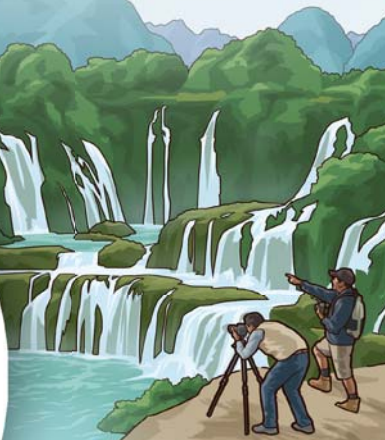
DAUT SITT SCHMOCK UN JEFT ONS FREID

De Riefasch, Likjen un
Wotafaulen lat schmock
un dee jäwen ons Freid

DAUT ES TO VÄL TO BRUCKEN

Wota kjemt ons noch
en aundre Stekjen
togood. Wan biejlík
daut Määwota vedonst,
kjricht eena doa Solt rut

DAUT HALPT ONS JIEDA DACH

Wie kjennen daut drinkjen un doa
biejlík Zeida, Koffe ooda Tee von
moaken. Un wie brucken daut toom
Äten moaken, reinmoaken un boden

met äa Mell bliewen sullen? Dee wudden daut nich lang derchsaten. Oba opp dän Ieedbaul kjennen onbejrieplich väl Menschen un Tieren läwen bliewen. Daut es soo enjerecht, daut dee nich gaunz unja Mell schett, oba schmock sitt, un daut doa emma jenuach Loft, Äten un Wota es. Woo schauft daut? Jehova haft dän Ieedbaul soo jemoakt, daut et von daut, waut nuscht mea daucht, wada waut goodet jäwen kaun. Well wie doatoo mol een bät seenen, woo hee daut met daut Suastoff un met daut Wota enjerecht haft.

⁵ De Loft haft waut aun sikj, waut **Suastoff** (*oxígeno, oxygen*) heet. De Menschen un Tieren holen sikj jieda Joa sea väl Suastoff en, daut dee läwen kjennen. Oba wan dee de Loft wada utpusten, dan haft dee waut aundret aun sikj, waut Kolendioxid heet. Un doch woat daut Suastoff en de Loft kjeenmol aula, un doa es uk kjeenmol too väl Kolendioxid bennen. Woo schauft daut? Jehova haft een deel verschiedne Plaunten jemoakt. De Plaunten nämen Kolendioxid opp un jäwen Suastoff ut. Wan wie ons daut unjastonen, woo daut met de Loft schauft, dan lia wie, daut et krakjt soo es, aus Aposteljeschicht 17:24-25 sajcht. Doa steit: “Gott ... jeft aule Menschen Läwen un Odem”.

⁶ Wäajen de Ieedbaul krakjt wiet jenuach auf es von de Sonn, jeft et doa **Wota**. Wan de Ieedbaul bloos een bät dichta bie bie de Sonn wia, dan wudd daut Wota aula vekoaken un daut wudd doa soo heet un drieech sennen, daut doa nuscht bowen läwen kunn. Un wan de Ieedbaul bloos een bät wieda auf wia, dan wudd doa aul daut Wota

5. Woo es daut met de Loft enjerecht, un waut lia wie doavon?

6. Woo es daut met daut Wota enjerecht, un waut bewiest daut? (See uk dän Kausten “Woo kjeemt ons daut Wota togood, waut Jehova ons jeft?”)

enfrieren un de gaunze Ieed wudd unja Schnee un Ies sennen. Oba Jehova haft dän Ieedbaul krakjt opp de rajchte Städ hanjesat. Woo haft Jehova daut met daut Wota enjerecht, daut doa emma jenuach es, daut aules läwen blift? Wan de Sonn opp daut Mäa un oppe Ieed noppschient, dan woamt dee daut Wota doa opp un daut vedonst. Daut jeit no Hecht un von daut jeft et Wolken. Jieda Joa deit de Sonn mea Wota vedonsten, aus doa Wota en aule Likjen oppe Welt es. Jeweenlich dieet daut ojefäa tien Doag, bat daut Wota, waut vedonst es, aus Rääjen ooda Schnee wada trigj raufkjemt. Soo kjeemt daut Wota tolatst wada en de Riefasch, en de Likjen un em Mäa nenn, wua daut dan wada vedonsten deit. Jehova haft dit aules soo enjerecht, daut et oppe Ieed emma jenuach Wota jeft. Dit bewiest, woo väl Weisheit un Macht hee haft (Hiob 36:27-28; Liera 1:7).

⁷ Waut woat ons halpen, daut wie noch dankboara sent fa dän wundascheenen Ieedbaul un aul daut goode doa bowen? (**Läs Psalm 115:16.**) Wie wudden biejljkj kjennen äwa daut nodenkjen, waut Jehova jemoakt haft. Daut woat ons bat doa bringen, daut wie am jieda Dach fa aul daut goode danken, waut hee ons jejäft haft. Un wie bewiesen onse Dankboakjeit, wan wie daut doa, wua wie wonen, soo reinhoolen aus daut jeit.

ONS BUTAJEWEENELJET VESTAUNT

⁸ De Menschen äa Vestaunt es besonda fein jemoakt. De Forscha jleewen, daut en eenen utjewosnen Mensch sien Vestaunt soo bie hundatdusent Millionen besondre Zellen bennen sent, waut Narfenzellen hee-

7. Woo kjenn wie wiesen, daut wie daut väl räakjen, wua Psalm 115:16 von rät?

8. Wuarom kjenn wie sajen, daut ons Vestaunt besonda fein jemoakt es?

Wan wie ons Vestaunt brucken, om Jehova to ieren, dan bewies wie, daut wie doafäa dankboa sent

(See Varsch 14)

ten. Un doch es ons Vestaunt mau ojefäa eentunhulf Kilo (3,3 Punt) schwoa. Gott haft daut soo enjerecht, daut een Bäbesien Vestaunt aul em Muttalief waust un daut doa jieda Minut dusende fresche Zellen tookomen. Well wie mol een bät seenen, waut ons Vestaunt aules kaun.

⁹ **Daut wie räden kjennen** es een Wunda. Waut jeit doa aun, wan wie räden? Bie jieda Wuat, waut wie sajen, mott ons Vestaunt doano seenen, daut ojefäa 100 Musklen aunholen ooda noloten, waut en de Tung, em Hauls, enne Leppen, enne Baken un enne Brost sent. Dee motten sikj aula krakjt to de rajchte Tiet mowen, daut de Wieed to vestonen sent, waut wie sajen. Vål Forscha jleewen, daut Menschen aul von Jeburt aun Wieed erkjanen un Sproaken lieren kjennen. Un aune 2019 schreewen waut Forscha, daut see eenen Bewies jefungen hauden, daut Bäbes, waut jroz jebuaeren wieren, sikj aul eenselne Wieed moakjen kunnen. Daut wie räden kjennen es opp iernst een Jeschenkj von Gott! (2. Mo. 4:11).

9. Wuarom best du die secha, daut et een Jeschenkj von Gott es, daut wie räden kjennen?

¹⁰ Woo kjenn wie bewiesen, daut wie dankboa sent, daut wie räden kjennen? Wie kjennen biejlík deejanje, waut aun de Ewoluzion jleewen, utlajen, wuarom wie jleewen, daut Gott aules jemoakt haft (Psa. 9:2; 1. Pet. 3:15). Dee, waut fa de Ewoluzion enstonen, sajen je, daut de Ieed un aules, waut doa bowen es, von veselfst häakjemt. Wie kjennen fa onsen himlischen Voda enstonen, wan wie de Schreft brucken un uk eenjet, waut wie en disen Artikjel jelieet haben. Dan kjenn wie deejanje, waut no ons horchen, utlajen, wuarom wie ons secha sent, daut Jehova dän Himmel un de Ieed jemoakt haft (Psa. 102:26; Jes. 40:25-26).

¹¹ Daut es toom bewundren, **woo väl wie em Denkj hoolen kjennen**. Een Schriewa säd mol, daut en ons Vestaunt soo väl nenn kaun, aus en 20 Millionen Bieekja bennen steit. Oba nu jleewen de Forscha, daut wie noch väl mea em Denkj hoolen kjennen. Un wie kjennen noch waut aundret.

¹² Wie Menschen kjennen waut, waut kjeen Tia doonen kaun. Wie kjennen **von daut lieren, waut wie beläwen**, wan wie ons daut moakjen un doaräwa nodenkjen. Daut halpt ons, daut wie ons denkjken un ons Läwen endren un bätre Menschen woaren (1. Kor. 6:9-11; Kol. 3:9-10). Wie kjennen mau rajcht ons Jewessen oppschoapen, daut wie weeten, waut goot un schljacht es (Heb. 5:14). Wie kjennen daut lieren, aundret to leewen, Metjefeel to haben un dee to halpen un soo äwa Jerajchtichkeit to denkjken aus Jehova.

10. Woo bewies wie, daut wie dankboa sent, daut wie räden kjennen?

11. Waut es eent, wuarom ons Vestaunt soo butajeweenlich es?

12. En waut fa een Stekj sent wie aundasch aus de Tieren?

Woo de Bibel opp de afrikaunische Sproaken äwasat wort

Aune 1800 jeef et de Bibel ooda jewesse Poat doavon aul opp ojjefää 70 Sproaken, oba de mieschte wieren nich soone, waut se en Afrika räden deeden. To jane Tiet wisten se noch nich mol, woo de afrikaunische Bantu-Sproaken jeschräwen musten. Oba daut endad sikj, aus biejlík William Boyce von Enjlaunt un uk

aundre no Afrika kjeemen. Dee wonden doa manke Menschen, waut soone Sproaken räden deeden, waut nich jeschräwen worden. William Boyce holp met, de Rääjlen to moaken, woo de Sproak Kjoosa jeschräwen sull, un äwasad met aundre toop daut Lukas-Evangelium opp dise Sproak. Daut wia aune 1833 foa-dich un doa wia Gott sien Nomen aulawääjen bennen, wua dee nu uk en de *Neue-Welt-Übersetzung* steit. William Boyce unjastunt sikj de Sproak Kjoosa un uk aul de

aundre Bantu-Sproaken un muak sikj daut dietlich, waut vonne Rääjlen dee hauden. Dit holp aundre Äwasata, daut see de Schreft opp een deel aundre afrikaunische Sproaken äwasaten kunnen. Vondoag dän Dach jeft et de Schreft ooda jewesse Poat von dee opp mea aus 1000 afrikaunische Sproaken. Wiest daut nich, daut Jehova well, daut Menschen von aule Velkja sien Wuat vestonen kjennen? (Apj. 10:35).

13 Woo kjenn wie bewiesen, daut wie dankboa sent, daut wie ons waut moakjen kjennen? Wan wie ons biejlík aunstrenjen, daut em Denkj to hoolen, woo foaken Jehova ons aul jeholpen un jetreest haft, dan woa wie ons noch väl dolla doaropp veloten, daut hee ons lota uk halpen woat (**läs Psalm 77:12-13; 78:4, 7**). Wie wudden ons uk kjennen aunstrenjen, daut goode em Denkj to hoolen, waut aundre fa ons doonen, un doafää dankboa sennen. De Forscha sent enjeworden, daut dankboare Menschen jeweentlich schaftja sent. Un wie wudden uk kjennen Jehova nodoonen un doaropp schaufen jewesset to vejäten. Jehova wudd je kjennen aules em Denkj hoolen. Oba hee helt ons togood un denkjt nich mea aun onse Fäla, wan wie een Leetsennen haben (Psa. 25:7; 130:3-4). Hee well, daut wie daut bie aundre krakjt soo doonen. Wan dee ons derch äare Fäla velazt haben un dee daut schod es, dan sell wie proowen doavon to vejäten (Mat. 6:14; Luk. 17:3-4).

13. Waut sell wie em Denkj hoolen, soo aus Psalm 77:12-13 sajcht?

14 Wie kjennen bewiesen, daut wie dankboa sent fa ons butajeweeneljet Vestaunt, wan wie daut brucken, om dänjanjen to ieren, waut ons daut jejäft haft. Eenje brucken äa Vestaunt bloos fa daut, waut an jankat, un wellen selfst entscheiden, waut rajcht un orrajcht es. Oba wie kjennen ons doaropp veloten, daut daut, waut Jehova haben well, väl bäta es aus daut, waut wie selfst wellen, wääjen Jehova ons jemoakt haft (Reem. 12:1-2). Wan wie am jehorchen, dan woa wie Fräd haben (Jes. 48:17-18). Un wie woaren dan uk weeten, to waut wie läwen – wie sellen onsen Schepfa un himlischen Voda ieren un soo läwen, daut wie am froo moaken (Spr. 27:11).

DE SCHREFT ES EEN BESONDRET JESCHENKJ

15 De Schreft es een Jeschenkj von Gott, waut hee ons ut Leew jejäft haft. Hee leet dee oppschriewen, wiels hee sea om sie-

14. Woo kjenn wie bewiesen, daut wie fa ons butajeweeneljet Vestaunt dankboa sent?

15. Warum es de Schreft soo besonda, un waut wiest ons daut von Jehova?

Aune 2019 kjeem de *Neue-Welt-Übersetzung* opp Kjoosa rut. Nu jeft et dee aul opp äwa 180 Sproaken – entwäda gaunz ooda jewesse Poat

ne Kjinja oppe leed bekjemmat wia. Doabennen finj wie de **Auntwuaten fa de wichtigste Froagen**, waut et jeft, biejlík: Von wua kom wie? To waut läw wie? Un waut woat lota noch mol sennen? Jehova well, daut aul siene Kjinja daut weeten kjennen. Doawäajen kjeem hee doafäa opp, daut de Schreft met de Tiet opp een deel Sproaken äwasat wort. Vondoag dän Dach jeft et de gaunze Bibel ooda jewesse Poat doavon opp mea aus 3000 Sproaken! Sest kjeen Buak es soo wiet vebreet un soo foaken äwasat. De mieschte Menschen kjen-

nen de Schreft opp äare Muttasproak läsen, endoont wua dee wonen ooda waut vonne Sproak dee räden (see dän Kausten “Woo de Bibel opp de afrikaunische Sproaken äwasat wort”).

¹⁶ Woo kjenn wie daut bewiesen, daut wie fa de Schreft dankboa sent? Wan wie dee jieda Dach läsen un doaräwa nodenkjen un daut soo goot aus mäajlich nokomen. Un wan wie ons sea aunstrenjen, met soo väl Menschen aus mäajlich von de goode No-recht ut de Schreft to räden (Psa. 1:1-3; Mat. 24:14; **läs Matäus 28:19-20**).

¹⁷ En disen Artikjel hab wie von dreatlei jerät, waut Gott ons jejäft haft: onsen wundascheenen leedbaul, ons butajewee-neljet Vestaunt un sien Wuat, de Bibel. Oba Jehova haft ons uk soont jejäft, waut wie nich seenen kjennen. Von dise wietvolle Jeschenkja woa wie en dän näakjsten Artikjel räden.

16. Woo kjenn wie no Matäus 28:19-20 no bewiesen, daut wie fa de Schreft dankboa sent?

17. Von waut hab wie en disen Artikjel jerät, un von waut woa wie en dän näakjsten räden?

BILTBESCHRIEWUNK: Sied 23: Eene Sesta lieet eene Sproak, daut see soone en äa Launt prädjén kaun, waut von een aundret Launt komen.

WOO KJENN WIE BEWIESEN, DAUT WIE DANKBOA SENT ...

■ fa dän leedbaul?

■ fa ons Vestaunt?

■ fa de Schreft?

LEET 45

De Jedanken en
mien Hoat

WAUT WIE SEENEN WOAREN

En dän väajen Artikjel hab wie von eenjet jerät, waut Gott ons jejäft haft un waut to seenen es. Nu woa wie von Jeschenkja räden, waut nich to seenen sent, un woo wie wiesen kjennen, daut wie fa dee dankboa sent. Dis Artikjel woat ons uk halpen, daut wie Jehova noch dankboara sent fa aul siene Jeschenkja.

Sie dankboa fa de wheetvolle Jeschenkja, waut nich to seenen sent

*“Wie trachten ... no daut, waut nich to seenen es.
Wiels waut to seenen es, es fa dise Tiet. Waut oba nich
to seenen es, es eewich” (2. KOR. 4:18)*

EENJE wheetvolle Sachen kjenn wie seenen, oba daut jeft uk väle, dee wie nich seenen kjennen. En siene bekaunde Räd opp dän Boajch säd Jesus, daut de Schaza em Himmel väl wheetvolla sent aus de tietelje Sachen. Un dan säd hee noch: “Wua jun Schauz es, doa woat jun Hoat uk sennen” (Mat. 6:19-21). Ons Hoat woat ons bat doa brinjen, daut wie no daut sträwen, waut ons väl wheet es. Wie saumlen ons “Schaza em Himmel”, wan wie ons bie Gott eenen gooden Nomen moaken. Un Jesus säd je, daut soone Schaza kjeenmol kunnen tweijemoakt ooda jestolen woaren.

² De Apostel Paulus rot ons too, no daut to trachten, “waut nich to seenen es” (**läs 2. Korinta 4:17-18**). Mank daut es uk daut goode, waut wie en Gott siene niee Welt beläwen woaren. Nu woa wie ons vea wheetvolle Jeschenkja unjastonen, waut wie nich seenen kjennen un waut ons nu aul togood komen kjennen: Wie kjennen Frind sennen met Gott un to am bäden, un hee halpt ons met sienen heiljen Geist, un Jehova, Jesus un de Enjel halpen ons em Deenst. Un wie woaren uk seenen, woo wie onse Dankboakjeit kjennen bewiesen fa dise Jeschenkja.

FRIND SENNEN MET JEHOVA

³ Daut wie kjennen *Frind sennen met Jehova Gott* es daut

1. Waut säd Jesus äwa de Schaza em Himmel?
2. (a) No waut sell wie trachten, soo aus Paulus ons en 2. Korinta 4:17-18 toorot? (b) Waut woa wie ons en disen Artikjel unjastonen?
3. Waut es daut wheetvolste Jeschenkj, un wuaderch kaun ons daut togood komen?

wieetvolste Jeschenkj, waut wie nich seenen kjennen (Psa. 25:14). Woo kaun Gott Frint sennen met onvolkomne Menschen un doch gaunz un goa heilich bliewen? Daut es mäajlich, wäajen Jesus sien Läwen jeef, om “de Welt ääre Sinden” wajchtonämen (Joh. 1:29). Jehova wist, daut Jesus wudd batem Doot tru bliewen un de Menschen raden. Doawäajen kunn Jehova uk met soone Frind sennen, waut ver Jesus sien Doot läwden (Reem. 3:25, NW).

⁴ Räd wie mol von een poa Menschen, waut Gott siene Frind wieren un ver Jesus sien Doot läwden. **Abraham** haud eenen sea stoakjen Gloowen. Hee wia aul äwa 1000 Joa doot un Jehova nand am noch emma sienen “Frint Abraham” (Jes. 41:8). Daut wiest, daut Jehova siene goode Frind nich vejat, wan dee uk al jstorwen sent. Hee denkt noch emma aun Abraham (Luk. 20:37-38). **Hiob** wia uk eent von Gott siene Frind. Aus Jehova siene Enjel em Himmel vesaumeld, wees hee, daut hee opp Hiob vetrud. Hee säd je von Hiob: “Däm es met nuscht to beschuljen un deit emma waut rajcht es; dee haft Forcht fa Gott, un deit nuscht schljachtet” (Hiob 1:6-8). Un **Daniel** wia aul ella un deend Jehova aul ojefäa 80 Joa en een Launt, wua de Menschen aundre Jetta aunbäden deden. Woo docht Jehova äwa am? Jehova leet am dreemol derch Enjel weeten, daut hee bie am “huach aunjeseen” wia un am väl räakjend (Dan. 9:23; 10:11, 19). Wie kjennen ons secha sennen, daut Jehova sikj aul sea to dän Dach freit, wan hee siene leewe Frind vom Doot oppwakjen kaun (Hiob 14:15).

⁵ Vondoag dän Dach jeft et millionen-

4. Woone Menschen, waut ver Jesus läwden, worden Gott siene Frind, un wuarom?

5. Waut mott wie doonen, daut wie Jehova kjennen noan sennen?

de Menschen, waut goode Frind met Jehova sent. Daut es doaraun to seenen, daut een deel Mana un Frues un Kjinja oppe gaunze Welt derch ääre Woakjen bewiesen, daut see wellen Gott siene Frind sennen. Jehova “es de jerajchte sea noan” (Spr. 3:32). Hee kaun dee noan sennen, wäajen dee aun Jesus sien Leesjelt jleewen. Derch daut Leesjelt kjenn wie uk Frind sennen met Jehova un ons am hanjäten un deepen loten. Wan wie daut doonen, dan kjenn wie soo aus millionende aundre Breeda un Sestren dän Aulahechsten “sea noan” sennen.

⁶ Aun waut es daut to seenen, daut wie wellich Gott siene Frind sent? Abraham un Hiob bleewen Gott äwa hundat Joa tru un wie motten Jehova uk tru bliewen, endoont woo lang wie am en dise oole Welt aul deenen. Daut wie kjennen Frind sennen met Jehova mott ons mea wieet sennen aus ons ieejnet Läwen, soo aus bie Daniel (Dan. 6:8, 11, 17, 23). Wan Jehova ons halpt, woa wie kjennen met aule Schwierichkeiten foadich woaren un wie kjennen uk siene Frind bliewen (Filip. 4:13, NW).

WIE KJENNEN BÄDEN

⁷ Bäden es uk een wieetvollet Jeschenkj, waut nich to seenen es. Goode Frind vetalen sikj wellich, waut see denkjen un feelen. Schauft daut tweschen ons un Jehova uk soo? Jo. Jehova rät derch sien Wuat to ons un sajcht ons, waut hee denkt un feelt. Un wie kjennen met am räden, wan wie bäden. Wie kjennen Jehova aules sajen, waut

6. Aun waut es daut to seenen, daut wie wellich Gott siene Frind sent?

7. (a) Woo denkt Jehova no Spricha 15:8 no äwa onse Jebäda? (b) Woo halpt Jehova ons, wan wie bäden?

wie oppem Hoaten haben, un hee horcht jieren no onse Jebäda (**läs Spricha 15:8**). Un wäajen Jehova een leefolja Frint es, horcht hee nich bloos too, oba halpt ons uk. Eenjemol deit hee fuaz waut. Oba opp aundatsmol mott wie veleicht foakna wäajen deeselwje Sach bäden. Wie kjennen ons doaropp veloten, daut Jehova ons emma to de rajchte Tiet un opp de baste Wajch halpen woat. Veleicht deit hee daut nich soo, aus wie daut jedocht haben. Hee kaun ons biejljk de Weisheit un de Krauft jäwen, daut wie “daut vedroagen kjennen”, enne Städ dän Trubbel wajchtonämen (1. Kor. 10:13).

⁸ Waut woa wie doonen, wan wie dankboa sent, daut wie bäden kjennen? Dan woa wie Gott sienen Rot nokomen, waut doa sajcht: “Hoolt aun met bäden” (1. Tess. 5:17). Jehova deit ons nich bemotten to bäden. Hee lat ons selfst entscheiden un

8. Waut woa wie doonen, wan wie dankboa sent, daut wie bäden kjennen?

sajcht ons bloos: “Siet ... aunhoolent em Jebäd” (Reem. 12:12). Un doaderch, daut wie jieda Dach foaken bäden, kjenn wie wiesen, daut ons daut sea väl wheet es. Un wan wie daut doonen, dan well wie nich doavon vejäten, Jehova to danken un to lowen (Psa. 145:2-3).

⁹ Je lenja wie Jehova deenen un seenen, woo hee ons halpt, je mea wudd wie daut Jebäd räakjnen sellen. Chris, een Brooda, waut aul 47 Joa em Voltietdeenst es, sajcht: “Woo scheen es daut nich, wan eena sikj tiedich zemorjes een bät Tiet nemt, om to Jehova to bäden. Daut frescht mie sea opp, wan ekj krakjt dan bäden kaun, wan de Sonn oppjeit un aules soo schmock lat! Daut brinjt mie emma bat doa, Jehova doafäa to danken, daut wie bäden kjennen un uk fa aulet aundre, waut hee mie jeft. Un wan de Dach ieescht derch es un ekj bäden doo, dan kaun ekj met een rujet Jewessen schlopen gonen.”

9. Woo denkjt een Brooda äwa daut bäden, un woo denkjt du doaräwa?

Woo kjenn wie wiesen, daut wie dankboa
sent fa de wietvolle Jeschenkja,
waut nich to seenen sent?
(See Varsch 5, 8, 11, 18)

WIE KJENNEN DÄN HEILJEN JEIST KJRIEEN

¹⁰ Gott sien heilja Jeist es uk een Jeschenkj, waut nich to seenen es. Wie sellen dän vâl rääkjnen un doawääjen rod Jesus ons too, Gott emma wada doano to froagen (Luk. 11:9, 13). Jehova jeft ons derch sienen Jeist sea vâl “jeistliche Krauft” (2. Kor. 4:7; Apj. 1:8). Soo kjenn wie met aule Schwierichkjeiten foadich woaren.

¹¹ De heilja Jeist kaun ons halpen, daut wie onse Oppgowen em Deenst fa Gott rajcht nokomen kjennen. Derch Gott sienen Jeist kjenn wie daut, waut wie aulmols doonen kjennen, noch bäta doonen un onse Veautwuatunk aus Christ bäta nokomen. Wie haben daut gaunz kloa, daut aul daut goode, waut wie doonen kjennen, bloos mäajlich es, wääjen Gott sien Jeist ons halpt.

10. Wuarom sell wie Gott sienen heiljen Jeist vâl rääkjnen?

11. Bie waut kaun de heilja Jeist ons halpen?

¹² Wie wiesen, daut wie dän heiljen Jeist vâl rääkjnen, wan wie Jehova doano froagen, daut hee ons halpt entowoaren, aus wie irjent orrajchte Jedanken ooda Wenschen en ons Hoat haben (**läs Psalm 139:23-24**). Dan kaun Jehova ons derch sienen Jeist halpen, daut wie daut moakjen. Un wie kjennen dan uk bäden, daut sien Jeist ons halpt, dise orrajchte Jedanken ooda Wenschen nich notogonen. Doa derch wies wie, daut wie nuscht doonen wellen, waut Jehova bat doa brinj, daut hee ons nich mea met sienen heiljen Jeist halpt (Efs. 4:30).

¹³ Wie woaren noch dankboara fa dän heiljen Jeist sennen, wan wie doaräwa nodenkjen, waut dee vondog dän Dach aules deit. Ea Jesus nom Himmel fua, säd hee to siene Jinja: “Wan de Heilja Jeist äwa junt komen woat, woa jie Krauft

12. Bie waut kaun de heilja Jeist ons no Psalm 139:23-24 no halpen, wan wie bäden?

13. Waut kjenn wie doonen, daut wie noch dankboara sent fa dän heiljen Jeist?

kjriien, un jie woaren miene Zeijen sennen ... äwa de gaunze Welt” (Apj. 1:8). Krakjt daut es vondoag dän Dach to seenen. De heilja Jeist haft metjeholpen, daut nu aul ojgefäa achtunhauflf Millionen Menschen von oppe gaunze Welt Jehova deenen. Un wie läwen uk en een jeisteljet Paradies, wiels de heilja Jeist ons halpt, soone goode Ieejenschoften to haben aus Leew, Freid, Fräd, Jedult, Frintlichkjeit, gootjesonnen sennen, Gloowen, Jelindichkjeit un Selfstbeharschunk. Dee jehieren aula to “dän Jeist siene Frucht” (Gal. 5:22-23). Waut fa een wietvollet Jeschenkj de heilja Jeist nich es!

JEHOVA, JESUS UN DE ENJEL HALPEN ONS EM DEENST

¹⁴ Waut es een aundret wietvollet Jeschenkj, waut nich to seenen es? Daut es, daut wie met Jehova, Jesus un met de Enjel toopschaufen kjennen (2. Kor. 6:1). Daut doo wie, wan wie em Deenst sent. Paulus räd von sikj selfst un von de aundre, waut bie daut Prädichtwoakj metholpen, un säd: “Wie sent Gott siene Metoabeida” (1. Kor. 3:9). Un wie sent dan uk Jesus siene Metoabeida. Hee säd je to siene Nofolja: “Got nu no de Velkja von de Welt un moakt an to Lieelinja”. Un dan vespruak hee uk: “Ekj sie emma bie junt” (Mat. 28:19-20). Un unjastetten de Enjel ons uk? Jo. Wie sent sea dankboa, daut dee ons leiden, wan wie deejanje “een eewjet Evangelium ... prädjen, dee opp de leed wonen”! (Opb. 14:6).

¹⁵ Woo halpt Jehova en daut Prädichtwoakj met? Wan wie de goode Norecht prädjen, dan felt jewesse Sot en goode Hoaten nenn un waust doa (Mat. 13:18,

23). Wäa moakt de Woorheit doa em waussen, daut dee Frucht brinj? Jesus sajcht, daut am kjeena nofoljen kaun, “wan de Voda ... am nich trakjen deit” (Joh. 6:44). De Schreft wiest, woo dee daut biejljk deit. Woo wia daut, aus Paulus mol butakaunt de Staut Filippi een poa Frues prädjen deed? Eene von dee wia Liedia, un de Schreft sajcht: “Däa muak de Har daut Hoat op, daut see doaropp achten deed, waut Paulus säd” (Apj. 16:13-15). Krakjt soo haft Jehova uk noch millionende aundre no sikj jetrocken.

¹⁶ Wäm traft de lea, wan wie em Deenst waut goodet volbrinjen? Paulus muak daut gaunz kloa, aus hee von de Vesaumlunk en Korint räd. Hee schreef: “Ekj deed plaunten, Apollos goot Wota, oba Gott muak daut waussen. Doawäajen es nich dee waut, dee doa plaunten deit, uk nich dee, dee doa jeeten deit. Wäa waut es, es Gott, dee daut waussen moakt” (1. Kor. 3:6-7). Krakjt soo aus Paulus sell wie emma Jehova de lea jäwen, wan wie em Deenst waut doonen kjennen.

¹⁷ Woo kjenn wie wiesen, daut wie wellich met Gott, Christus un de Enjel toopschaufen? Daut kjenn wie, wan wie emma no Jeläajenheiten sieekjen, met aundre von de goode Norecht to räden. Eena kaun daut opp veschiedne Wäaj doonen, biejljk effentlich ooda “von een Hus no daut aundret” (Apj. 20:20). Väle jleichen daut uk, opp Jeläajenheit Zeichnis to jäwen. Wan dee wäm bejäajnen, dan bejreessen dee dän leefltoch un vetalen een bät met dän. Un wan dee dan metmoakt, dan räden dee väasechtich von de goode Norecht.

16. Wäm sell wie de lea jäwen, wan wie em Deenst waut goodet volbrinjen?

17. Woo kjenn wie wiesen, daut wie wellich met Gott, Christus un de Enjel toopschaufen?

14. Wäa unjastett ons em Deenst?

15. Woo halpt Jehova en daut Prädichtwoakj met? Jeff een Biespel.

¹⁸ Aus “Gott siene Metoabeida” sell wie de Woarheit nich bloos plaunten, oba uk jeeten. Wan doa waa intressieet es, dan well wie ons aunstrenjen, dan wada to besieekjen un een Bibelstudium auntofangen. Ooda wie seenen doano, daut een aundra daut deit. Un wie freien ons dan, wan wie enwoaren, woo Jehova danjanjen, waut studieet, halpt sien denkjén un siene Wenschen to endren.

¹⁹ Woo wia daut biejlík bie eenen Zaubadokta en Sied-Afrika, waut Raphalalani heet? Hee jleicht daut sea, waut hee bie sien Bibelstudium lied. Oba aus hee doa lied, daut de Schreft sajcht, daut eena nich saul met de vestorwne Vaafoaren räden, dan wia am daut sea schwoa (5. Mo. 18:10-12). Met de Tiet endad hee dan sien denkjén un hieed opp aus Zaubadokta to schaufen, wan daut uk siene eensje Oabeit wia. Raphalalani es nu 60 Joa un sajcht: “Ekj sie Jehova siene Zeijen sea dankboa, daut dee mie soo sea jeholpen haben. Dee holpen mie biejlík, eene aundre Oabeit to finjen. Un äwa aules sie ekj Jehova dank-

18-19. (a) Woo kjenn wie de Woarheit jeeten, waut wie jeplaunt haben? (b) Woo haft Jehova wäm jeholpen, waut de Bibel studieed?

boa, daut hee mie jeholpen haft, mien Läwen to endren, un daut ekj nu prädjén kaun un eent von siene Zeijen sennen.”

²⁰ En disen Artikjel hab wie von vea Jeschenkja jerät, waut nich to seenen sent. Daut wietvolste es, daut wie kjennen met Jehova Frind sennen. Wan wie siene Frind sent, dan komen ons uk de aundre Jeschenkja togood, waut nich to seenen sent: Wie kjennen to am bäden un beläwen, woo hee ons derch sienen heiljen Jeist halpt un woo hee un Jesus un de Enjel ons em Deenst halpen. Well wie emma doaropp schaufen, daut wie fa aul daut noch dankboara sent. Un well wie Jehova emma danken, daut hee soon feina Frint es.

20. Waut west du doonen?

BILTBESCHRIEWUNK Sied 28-29: (1) Eene Sesta freit sikj äwa daut, waut Jehova jemoakt haft, un denkjt doaräwa no, daut see kaun Jehova sien Frint sennen. (2) Krakjt dee Sesta bät, daut Jehova ar halpt Zeichnis to jäwen. (3) Derch dan heiljen Jeist kjricht de Sesta Moot toom opp Jeläajenheit prädjén. (4) De Sesta studieet met de Fru, waut see jeprädict haft. De Enjel unjastetten de Sesta biem prädjén un Jinja moaken.

WOO KJENN WIE WIESEN, DAUT WIE DANKBOA SENT, ...

- daut wie bäden kjennen?
- daut Gott sien heilja Jeist ons halpt?
- daut Jehova, Jesus un de Enjel ons em Deenst halpen?

WAUT EN DISE UTGOW TO FINJEN ES

-
19. Artikjel fa daut Studium: 6.-12. Juli 2
“De Kjennich vom Nuaden” en de Enjtiet
-
20. Artikjel fa daut Studium: 13.-19. Juli 12
Wäa es vondoag dän Dach “de Kjennich vom Nuaden”?
-
- Jelindichkeit – wuorum es daut goot, wan wie dee haben? 17
-
21. Artikjel fa daut Studium: 20.-26. Juli 20
Sent wie dankboa fa daut, waut Gott ons jejëft haft?
-
22. Artikjel fa daut Studium: 27. Juli – 2. August 26
Sie dankboa fa de wietvolle Jeschenkja, waut nich to seenen sent

Dise Tietschreft es nich toom vekjeepen. Dee woat rutjëëft aus Poat von een weltwiedet biblischet Liawoakj, waut derch friewelje Gowen unjastett woat. Opp donate.jw.org kaun eena Gowen jåwen.

Wan hinja eenen Bibeltakjst nich steit, von woone Bibelåwasatunk dee jenen es, dan es dee von *De Plautdietsche Bibel* (United Bible Societies and Kindred Productions, Utgow von 2009). Wan doa NW steit, bediet daut, daut de Takjst ut de enjlische *New World Translation of the Holy Scriptures* åwasat es. *Friesenbibel* bediet, daut de Takjst ut *De Plautdietsche Bibel* (åwasat von Jehau Friese) jenen es. *Reimerbibel* bediet, daut de Takjst ut *Daut Niehe Tastament Plautdietsch* (åwasat von Elmer Reimer) jenen es.

The Watchtower is published monthly by Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc. © 2020 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania.

EN DE JW LIBRARY-APP UN OPP JW.ORG FA DIE UTJELÅST

WAUT FOAKEN JEFROACHT WOAT

Waut wort met Jehova siene Zeijen en de Tiet von dån Tweeden Weltkjrich?

Veleicht woascht du die åwa de Auntwuat wundren.

Go opp jw.org no MEA ÅWA ONS > WAUT FOAKEN JEFROACHT WOAT > POLITIKJ UN METHELP EN DE NOBASCHOFT.

WAUNTTOFEL-VIDEO

Waut du åwa Sport weeten motst

Sport kaun eenem waut goodet lieren. Bijlikj, met aundre tooptoschaufen un die met dee to vestonen. Oba saul Sport eent von daut wichtichste em Låwen sennen?

Go en de *JW Library*-App no MEDIEN > TEENAGER > WHITEBOARD-VIDEOS.

Go opp jw.org no BIBLISCHE LIEREN > JUGENTLICHE > WAUNTTOFEL-VIDEOS.

BILT OPPE VÅASCHTE SIED:

De Steen, waut de sea groote Jestault traft, es een Jlikjnjs doafåa, daut Gott sien Kjennichrikj en Harmagedon met de menschelje Rejierungen een Enj moaken woat

(See dån 20. Artikjel fa daut Studium, Varsch 11)

Go no de Websied jw.org® ooda skenn dån Code en

W20.05-LWX
200210